

М. І. Батіг

Курилас Осип Петрович

КУРИЛАС Осип Петрович (07. 08. 1870, містечко Щирець, нині смт Пустомитів. р-ну Львів. обл. – 25. 06. 1951, Львів) – живописець, графік. Член СХУ (1939, заступник голови Львів. відділ.), Спілки праці укр. образотвор. митців (1941). Закін. Львів. худож.-пром. школу (1892), навч. у Краків. АМ (1895–1901; викл. [Л. Вичулковський](#), [Я. Мальчевський](#)). Член Товариства для розвою рус. штуки (Львів, 1898). Учасник міських худож. виставок від 1898. Персон. – у Львові (1900). Здійснив 1903 творчу подорож Зх. Європою (Відень, Дрезден, Прага, Будапешт). 1914 заарешт. австр. урядом і вивезений до еміграц. табору у Зх. Карпатах. 1915 переїхав у Львів, демобілізов. до австро-угор. армії, зарахов. до легіону УСС. Член Прес. кватири УСС (1915–19). Викл. рисунку в укр. жін. учител. гімназії та Мист. школі О. Новаківського (1919–39); заст. декана мист. факультету Укр. (таєм.) тех. школи (1923–26) у Львові. Викл. живопису Мист.-пром. школи та Інституту нар. творчості. Співпрацював із львів. ж. «Дзвінок», «Зиз», «Наш приятель», «Шляхи», «Новий час», «Світ дитини» (цикл іл. до «Пригод Юрчика Кучерявого», «Гав на вакаціях», 8 рисунків до біографії Т. Шевченка). Ранні графічні твори відзначаються композиц. компактністю, узагальненням буден. фрагментів, настроєвістю, психол. характеристикою персонажів, чіткістю рисунку. Автор ескізів до опери «Галька» С. Монюшка (1912), портретів, пейзажів, натюрмортів, іл. до дит. казок, листівок на теми стрілецтва, Різдва, Великодня, укр. і польс. пісень. Звертався до побут., істор. жанрів, писав полотна на військ. та реліг. тематику. Малював карикатури, ілюстрував стрілец. гуморист. ж. «Самохотник», «Республіканський самохотник», «Бомба», «Самопал». 40 картин К. (зокрема «Бій на Маківці», «Бій на Лисоні», «Бій на Сінній площі у Києві», «Кравецька робітня», «Монахиня», «Стрілець над книжкою», «Підхорунжий», «Польовий духівник»), вилучених зі спецфондів Львів. музею укр. мистецтва, 1948 і 1952 було спалено. Один із засн. модер. укр. сакрал. мистецтва, використовував укр. орнаментику на іконах «Ісус Христос – небесний Учитель», «Пречиста Діва – Мати руського

краю», «Пречиста Діва – Мати України» (видано 1910 знач. тиражем). Створив ікони для іконостасів у церквах США, Канади, Польщі, України. Зазнав матеріал. утисків і переслідувань. Окремі роботи зберігаються в Нац. музеї у Львові.

Фотоілюстрації

Основні твори

живопис – «Сільська дівчинка» (1898), «Околиці Кракова» (1902), «Дружина» (1903; 1918), «Св. Дмитрій» (1906), «Похорон Т. Шевченка» (1911), «Бездомні» (1914), «В. Шухевич» (1916), «Дивлюся, аж світає», «Т. Шевченко» (обидва – 1918), «Гуси пасуться» (1926), «Хризантеми» (1930), «Гуцульська пара» (1937), «Митрополит Андрей Шептицький», «На Гуцульщині» (обидва – 1942), «Гуцули читають газету» (1945), «Лісоруби» (1947), «Автопортрет» (1948); графіка – іл. до повісті «Боротьба за право» М. Отаманюка (Чц., 1910), «Юрза-Мурза» Ю. Шкрумеляка; обкладинки – до нар. календаря «Товариш» (Чц., 1911), букваря «Перша книжечка до читання для українських дітей» (1922; 1926) і «Читанки» (для 2, 3, 4 кл.), зб. «Нова вина» В. Стефаника, повісті «Борислав сміється» І. Франка (обидві – 1951; усі – Львів); серія картин на істор. теми й портрети держ. і культур. діячів для кн. «Історія України-Русі» (Краків, 1912) М. Аркаса; шаржі – на Б. та Л. Лепких, М. Угриня-Безгрішного, І. Боберського, М. Гайворонського; серія листівок «Стрілецькі типи» (1916–18); карикатури – «Трафила коса на камінь», «Редактор “Червоної калини”» (обидві – 1917).

Рекомендована література

1. В'юник А. Осип Петрович Курилас. Л., 1957;
2. К., 1963;
3. Батіг М. Осип Курилас – чарівник дитячого світу // Жовтень. 1986. № 10;
4. Вечерський В. Невідомі картини Куриласа // Київ. 1988. № 2;
5. Рибалко О. Життєписи українських митців. Автобіографія художника Куриласа Йосипа Петровича // ОМ. 1992. № 1;
6. Батіг М. До питання про графічну спадщину Осипа Куриласа // Буття в мистецтві: Зб. наук. пр. і мат. на пошану С. Костюка з нагоди 80-річчя. Л., 2007;
7. Осип Курилас. Альбом. К., 2008.

Бібліографічний опис:

Курилас Осип Петрович / М. І. Батіг// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-51869>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).